

Barbarosoğlu: Geçmişin kadınlarını bilmiyorduk

'Cumhuriyet'in dindar kadınları' Yazar Fatma Karabıyık Barbarosoğlu'nun yeni kitabı. Cumhuriyet'in dindar kadınlarının incelikle, emekle, bereketle, inançla ve mücadeleyle örülü hayatlarını anlatan kitap 2 Kasım'da okuyucular ile buluşacak.

Fatma K. Barbarosoğlu, dindar ve sessiz kadınları konuşurmasaydı ne Nusret Safahi'den haberimiz olurdu, ne Atiye Akyıl'dan... İsmet İnönü'nün son derece dindar kardeşi Ahmet Mithat Temelli'nin ehl-i tarik hanımı Behiye Temelli'yi tanıyan var mı mesela?

'İLK'LERİN HİKAYESİ ANLATILACAK

Zaman Gazetesi Pazar Eki'nin haberine göre, 1914 ile 1945 yılları arasında doğan bu hanımların hikâyesi 'ilk üniversiteli ve çalışan' hanımların hikâyesi aynı zamanda. 2 Kasım'da piyasaya çıkacak Cumhuriyet'in Dindar Kadınları, tevazuyla susan on altı kadını ve onların etrafında dönen muazzam dünyayı görünür kılacak.

KENDİ HİKAYENİZ BİR SATIRA DENK DÜŞSÜN!

Fatma K. Barbarosoğlu, 'Hayatınızın hikâyesine talibim' diye yola çıkmasaydı, biz Cumhuriyet'in dindar kadınlarının incelikle, emekle, bereketle, inançla ve mücadeleyle örülü hayatlarından bîhaber olacaktık. Yedi yıl dinlenip demlendikten sonra kitap raflarında yerini almaya hazırlanan 'Cumhuriyet'in Dindar Kadınları' için 'Beni terbiye etti.' diyor yazar; biz de diyoruz ki, daha önce hiç bilmediğimiz bu hayatlar hepimizi terbiye edecek, inceltecek. 'Bu kadınlar, başka bir boyutta yaşamışlar canım, dünyanın kendileri için ayrılmış başka bir tarafında...' deyip işin içinden sıyrılmak da mümkün; ama siz zora talip olun, kitaptaki her satır, kendi hikâyenizdeki bir satıra denk düşsün, hatalarınız, zaaflarınız kelimeler arasından önünüze dökülsün. Başkalarının hikâyesi bunun için okunmaz mı zaten?

İKNA ETMEK KOLAY OLMADI

Geçmişin kadınlarını bilmiyorduk.' diyor Barbarosoğlu, 'Onlar bizim için toplu bir resimden ibaretti. Toplu resmin bir adım önüne çıkabilenler, muhakkak mesleklerinin önünde 'ilk' sıfatını taşımak zorundaydılar. İlk kadın yazar, ilk kadın ressam, ilk kadın hemşire...' Barbarosoğlu'nun 'Cumhuriyet'in 'öteki' kadınları' diye tanımladığı dindar kadınların da 'ilk'leri var elbet; ama seküler dünyanın başarı hanesine kaydedilecek ilkler değil bunlar; 'İlk başörtülü doktor, bir ilahiyat fakültesinden başörtü taktığı için atılan ilk öğrenci...' Kitap, 1960'ların 'ilk üniversiteli' kuşağını ve 1970'lerin alt kamusalılıklarda hizmet veren doktor ve öğretmen hanımlarının kurmuş olduğu muhiti ortaya koymayı amaçladığı için, çalışmayı birbiriyle yakın temas halinde olan on altı isimle sınırlandırmış yazar.

En yaşlısı 1914, en genci 1945 doğumlu olan hanımları görüşmeye daha doğrusu hikâyesini anlatmaya ikna etmek o kadar da kolay olmamış. Hemen hepsi, tevazu ile geri çekilmiş: 'Kayda değer bir hayat yaşamadım ki!' 'Kahramanları'nın her birini hayatlarının başkalarına anlatılacak kadar değerli olduğuna ikna eden Barbarosoğlu, hazırlanışı bunca meşakkatli olan bir çalışmada okurun bazı noktalara dikkat buyurmasını istiyor. Bir; neredeyse tamamına yakını 'ehl-i tarik' olan hanımların hayatında rüya ile amel etmek yaygın bir davranış biçimidir. İki; hanımlar, 'şehirli' bir kimliğe sahiptir. Üç; tesettürde Cumhuriyet kamusunu 'üzmeyecek' bir şıklığı

benimsedikleri için muhit biçki dikiş kursları etrafında inşa edilmiştir. Ve son olarak, tahsil ettikleri ilim ne olursa olsun her biri öncelikle muallimdir ve gelir seviyesi ne olursa olsun, her biri kendini yoksulların ve düşkünlerin velisi olarak görmektedir

İsmet İnönü'nün derviş yengesi

BEHİYE TEMELLİ:

1915 Edirne doğumlu Behiye Hanım, teknolojik gelişmeleri yakından takip eden imam İsmail Hamdi Bey'in kızı ve İsmet Paşa'nın kardeşi Doktor Yarbay Ahmet Mithat Temelli'nin eşi. Son derece dindar olan Ahmet Bey, 'hem eski hem yeni yazı bilen, dindar, güzel ve sabırlı bir eş' talebiyle yola çıkmış ve kendisinden 33 yaş küçük Behiye ile evlenmiştir. Ailesiyle ilişkileri kopuk olan Ahmet Bey'i, İsmet Paşa'nın Ada'daki yemek davetine gitmeye ikna etmek Behiye'nin görevidir. Başörtüsü, paşayı rahatsız etmemektedir. Küçük kardeş Hasan Rıza Bey'in örtü antipatisi de manasızdır, zira paşanın ailesindeki hanımların çoğunun başı örtülüdür ve bir düğüne gittiklerinde salondaki başı kapalıların en yoğun olduğu masa İsmet Paşa'nın masasıdır. 1960 yılında Mehmet Zahid Kotku Efendi'ye intisap eden Behiye Hanım, görüşme yapıldığında yazarın ifadesiyle '82 yaşında bir genç kız'mış adeta. İyi Müslüman, iyi eş, iyi anne ve cemaat bilincine sahip iyi arkadaş olma gayreti bu hanımları 'yorulmaz, yaşlanmaz, yıpranmaz' kılıyormuş çünkü...

Herkesin doktor ablası

HÜMEYRA ÖKTEN

Mahmut Celaledin Efendi'yle Emine Mahmudiye Hanım'ın ilk evlatları olarak 1925 yılında Atikali'de doğan HümeYra Hanım, tıp fakültesi mezunu. Namaz kıldığını üniversiteyi bitirinceye kadar bütün arkadaşlarından saklayan HümeYra'nın sırrından sadece Ermeni kütüphane memuru haberdardır; çünkü okulda bulunan iki kütüphaneden birinin anahtarını HümeYra'ya vererek namaz kılmasına yardımcı olmuştur. Doktor olduktan sonra kendisini hastalarına vakfeden bu hanımın hayatını tek kelimeyle özetliyor yazar: 'sevgiye doymuş bir hayat...'

Yaşlandığını ellerine bakınca anlayan kadın

MÜNİRE YARAR:

MÜSİAD'ın kurucu başkanı Erol Yarar'ın annesi Münire Yarar'ın hayatında çok hoş bir babaanne modeli var. Osmanlı kültürüne bağlılığını Latin harflerini protesto ederek gösteren, gazete okumayı çok sevdiği halde yeni alfabeyi öğrenmemek için direnen babaanne Adile Hanım, bir yandan torunlarına makale okutur, bir yandan da, 'Öyle diyor; ama o iş hiç öyle değil' diye muhalefet edermiş. Arnavutköy Kız Koleji mezunu olan Münire Yarar'ın eşi, 'Namazlarını ben yokken kıl.' diyecek kadar dine antipatisi olan biridir; ama Münire Hanım'ın hac dönüşünde başını örtmesine engel olamaz. Cidde'de tanıştığı Gülden Bayo'nun vesilesiyle başka bir muhitte buluşan Münire Yarar, 1994 yılında Sonbahar Girişim Grubu'nu kurar ve ailesinden uzak kalmış, yaşlı, hasta, çocuk ve mahkûmlara hizmet etmeyi gaye edinir.

El emeği göz nuru ile yaşanmış bir hayat

FAKİHE GÜLEÇ:

İlkokula başlamadan dedesinin gayretiyle hatim indiren Fakihe Güleç'in sınıf arkadaşları, o dönemin tanınmış simalarının çocuklarıdır. İsmet İnönü'nün kızı Özden, Kazım Karabekir'in kızı Emel, İçişleri Bakanı Öztirak'ın kızı Ülker... Fakihe Hanım'ın hafızasında dindar bir Özden İnönü var. Annesiyle Hacıbayram'a gittiğini, namaz kıldığını anlatan bir kız. Hatta bir gün sınıf arkadaşları onun namaz surelerini bileceğine ihtimal vermemişler de Fakihe'yi hakem tutmuşlar. Duaları hiç gocunmadan okuyan İnönü'nün kızı, dindar arkadaşından tasdik aldıktan sonra rahata ermiş. Fakihe Hanım, İnönü ailesinin tutumlu davranışlarını da hatırlıyor: 'Özden, ağabeylerini alan otomobilin gelip kendisini alması için dakikalarca kapıda beklerdi. Şimdi olsa her çocuğa ayrı bir makam otomobili tahsis edilir.'